

ZÁKON

ze dne 2013

kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V § 10 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění zákona č. 43/2013 Sb., se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

- “(2) Nejvyšší přípustná roční procentní sazba nákladů činí
- a) u úvěrů do výše jistiny 15 000 Kč včetně dvacetinásobek lombardní sazby platné k 1. lednu daného roku; nejméně 25 % a nejvýše 100 %, nebo
 - b) u úvěrů s výší jistiny nad 15 000 Kč patnáctinásobek lombardní sazby platné k 1. lednu daného roku; nejméně 20 % a nejvýše 80 %.”

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014.

Důvodová zpráva

Obecná část

I. Zhodnocení platného stavu a nezbytnost navrhované právní úpravy

Navržená limitace roční procentní sazby nákladů (RPSN) si klade za cíl omezení negativního fenoménu lichvy, který je v České republice velmi rozšířen. Navržená změna je v jistém smyslu průlomem v dosavadní politice nevměšování státu do autonomie vůle smluvních stran při poskytování spotřebitelského úvěru a směřuje přímo proti velmi rozšířeným lichvářským praktikám řady nebankovních subjektů. Dlouholetá praxe bohužel ukázala, že stát není žádným jiným způsobem schopen čelit tomuto nemravnému fenoménu. Orgány činné v trestním řízení doposud nebyly schopny aplikovat předmětné ustanovení trestního zákoníku tak, aby zabránily obrovskému rozmachu lichvy v ČR – současné znění je tedy možno považovat za zcela či z větší části neúčinné. Navrhovaná novela řeší tento nedostatek taxativním vymezením pásma, ve kterém se nepovažuje RPSN za protiplnění, které by bylo v hrubém nepoměru k poskytnutému plnění.

Ve věci již judikoval nejvyšší soud České republiky a to nejméně dvakrát – v trestní věci sp. zn. 5 Tdo 1282/2004 a v občanskoprávní věci sp. zn. 21 Cdo 1484/2004. V obou případech se soud vyslovil ke konkrétním úrokovým mírám projednávaným v daných případech – v jednom případě šlo o 70% úrok a ve druhém o 60% úrok (při průměrné lombardní sazbě 3,3 %) – v obou případech nejvyšší soud konstatoval, že jde o plnění v hrubém nepoměru k poskytnuté půjčce, které je v rozporu s dobrými mravy. Žádnou úrokovou míru, kterou by považoval za přiměřenou, však soud nezmínil.

Předložený pozměňovací návrh do jisté míry vychází z modelu, který je uplatňován např. v Belgii (plovoucí úroková sazba) v kombinaci s pevnou limitací při extrémních poklesech či zvýšeních výpočtového základu. Za základ výpočtu je brána lombardní sazba vyhlášená ČNB, která nejlépe odráží cenu peněz na finančním trhu a je užívána k určování ceny za kterou si obchodní banky půjčují peníze u ČNB. Regulována je celá roční procentní sazba nákladů namísto samotné úrokové míry, přičemž jsou definovány pevné procentní limity (mantinely), mimo které se hranice nejvyšší přípustné RPSN nemůže dostat ani při extrémním poklesu či extrémním zvýšení lombardní sazby – v úvahu jsou brány její nejvyšší a nejnižší hodnoty za posledních 15 let.

II. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s ústavou ani ústavním pořádkem České republiky.

III. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, ani s právem Evropské unie.

IV. Předpokládaný dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhovaná úprava nevyvolává nové požadavky na výdaje státního rozpočtu ani na rozpočty krajů a obcí.

Zvláštní část

K článku I

Zavádí se nejvyšší přípustná RPSN ve dvou pásmech. První pásmo je stanoveno pro úvěry s jistinou do 15 tisíc Kč, druhé pásmo pak pro úvěr s jistinou nad 15 tisíc Kč. Rozdílné limitní sazby jsou stanoveny s přihlédnutím k objektivním relativním nákladům na poskytnutí úvěru.

Toto ustanovení vychází ze zahraničních zkušeností a kombinuje plovoucí úrokovou sazbu a pevnou limitaci při extrémních poklesech či zvýšeních výpočtového základu. Za základ výpočtu je brána lombardní sazba vyhlášená ČNB, která nejlépe odráží cenu peněz na finančním trhu.

K článku II

Legisvakační doba je stanovena tak, aby se adresáti právního předpisu na něj mohli dostatečně připravit.

V Praze dne 30. května 2013

David Kádner, v. r.

Radim Fiala, v. r.